

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20

Pri oznanilih in ravno tako pri „poslanicah“ se plačuje za navadno tristepno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat
Za večje številke po prostoru.

SOČA

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternoliju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 175 in „Via della caserma 60“

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo pod naslovom: Viktor Dolenc v Gorici. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina znižuje, ako se oglase pri uredništvu.

Porotne sodnije.

II.

Predsednik porotnih sodnij je glavni in voditelj končne obravnave. On skrbi za mir in dostojnost pri teh obravnavah, in ima po naši postavi v ta namen vso potrebno oblast. On izprašuje prvi zatoženca, priče in zvedence, še le po njem smejo popraševati državni pravdnik, zagovornik in poslednjič tudi porotniki. On odločuje red, po katerem se ima vse to vršiti, in če vse dobro vredi, vrši se cela obravnava pred očmi porotnikov zares kakor lepa žaloigra, tako da se jim vsi dogodki, vse okoliščine vtisnejo, da zamorejo potem stvar razsoditi. Gotovo je ta naloga lepa pa kaj težavna, zlasti pri obširnih pravnih. Predsedniku je torej, ne samo dobro pretuhtati vse spise, kakor je to dolžnost pravdnikova in zagovornikova, ampak mora vrh tega premisliti ves red, mora znati vsled novih v preiskavi ne zapadenih odgovorov nova vprašanja postaviti. Lahko je to le temu, ki je bil več časa preiskavni sodnik; ti izprašujejo prav lepo in taki so vsi, kolikor smo jih do sedaj slišali. Slišali smo kakega predsednika ponavljati važne odgovore zatoženca priče in zvedencev, to je dobro in celo potrebno v neakustični dvorani, ali če izpraševanec lahko ne slišijo porotniki, ker tiho govori ali če napčno stoji, da n. p. porotnikom hrbet kaže, namesto lica, kar je v Gorici navadno.

Naj teža naloga predsednikova je po našem mnenju njegov na porotnike večidel jako vplivajoč resumé, to je posnetek cele obravnave. Naša postava ukazuje v tem obziru v §. 325 to: I. Po končani razpravi posname predsednik, kar je bistvenega obravnave dala, in razloži kolikor je mogoče na kratko vse dokaze, ki govorijo zoper in za zatoženca; on pa ne sme povedati, kar sam misli o krivdi ali nekrivdi. II. Dalje ima porotnikom razkladati, kar postava zahteva, da je djanje hudodelstvo, in ima pojasniti pomen postavnih izrazov v vprašanjih, na katere morajo odgovoriti, ali je zatoženec kriv ali nekriv. Konečno jih poduči o njih splošnih in posebnih dolžnostih, tudi kako naj se potem posvetujejo in kako naj glasujejo. Predsednik je govoril poslednji, in nobeden ne sme karkoli vgovoriti ali kaj popraviti.

Gledé prvega dela je naloga kaj težavna in vendar bi človek mislil, da nij toliko težave, saj je predsedniku vse znano, ker je preiskavo pretuhtal in obravnavo vodil. To je res, in v tem nij toliko težave, ali on mora v posnetku popolnoma objektivni in nepristranski biti, in prav to je najtežje za njega, ki je

izpraševal zatoženca, priče in zvedence. Večidel se zgodi, da se nehoté več nagne na stran pravdnikovo. Da, v raznih sodnijah poslušavajo predsednike, mislili smo, da slišimo družega državnega pravdnika, tako malo so nekateri govorili o tem, kar bi znalo biti zatoženec v prid. To je pa zelo nevarno, kajti, kar je večidel veljaven mož, zna njegov govor preveč vplivati v porotnike. In zares se je semtrije pozvedlo, da so porotniki poprašani, zakaj da so zatoženca obsodili, svojo sodbo naslanjali na predsednikov končni govor.

Mittermeier graja posebno Francoške predsednike, ki so, tudi nehoté, večidel subjektivni, to je, da ne morejo osebnega mnenja dobro zakriti, nestranski biti, kar Francozem sploh očita. Gledé na vse to mislimo, da bi bilo boljše, naj predsednikov posnetek odpade, in naj se postava v tem obziru prenaradi, tem višje, ker smo od mnogih porotnikov slišali, da je ta resumé od več. Pravijo namreč: Porotniki so vso razpravo slišali, slišali so tudi državnega pravdnika in zagovornika, tedaj oba zvonova in to jim popolnoma zadostuje, če so bili le nekaj pazljivi. Da pa zares pazijo, vidli smo pri vsih dosedanjih obravnavah, in slišali smo, da med seboj predmet tudi ostro pretresavajo.

Pomisli si je treba še nekaj, predsednik se, če traja obravnava več dni, vtuditi mora, kdaj pa naj pri konci vso obravnavo hitrega očesa v duhu pregleda, bistvene okoliščine in vse dokaze pro in contra prav kratko in nestransko pove, zares to nijso malosti. Ali ne bi bilo veliko boljše, da bi vse svoje moči porabil za drugi del § 325., to je za toliko potreben poduk v dotičnih postavah, in o pomenu postavnih izrazov v vprašanjih, na katere imajo porotniki odgovoriti. Porotniki nijso juristi, večina izmed njih sliši menda prvokrat te izraze v postavnem pomenu, posebno jim nij navadno znano, katere potrebnosti (momente) postava tirja, da je kako djanje hudodelstvo n. p., da je sleparija, vstaja, punt, javna posilnost itd. Pri tatvini morajo posebno paziti, ali je natanjko dokazano, da presega znesek 300 gold. Res, da sta o vseh teh rečeh poprej že govorila državni pravdnik in zagovornik; toda prav potrebno je, da tudi predsednik in da zlasti on tretji porotnikom nestransko in natanjko zopet razloži te prevažne stvari, da jih konečno opomni njih dolžnosti in prisega, in potem dobro pripravljene povabi, naj se podajo v posebno sobo, da razsodijo, kar je po njih vesti prav.

Ker je predsednik vodja cele obravnave, in je v taki osodopolni dotiki z zatožencem, mora sam želeči, da se že pred obravnavo z njim seznani. Ta namen najlože doseže, če se poprej sam z njim razgovori o tekoči pravdi.

Tako se prepriča predsednik, ali je preiskava dobro izpeljana, ali je treba kaj popraviti. Zatoženec mu pove že pred obravnavo, tečaj se o pravem času, če ima še kaj pristaviti, kar bi bilo dobro v njega brambo. Vse to koristi tudi tožitelju in zagovorniku, zato ukazuje naša postava, da ima predsednik porotne sodnije ali njega namestnik zatoženca preslišati v 24 urah po tem ko je prišel v zapore dvorne sodnije. (§ 220 in 224 kaz. postopnika.) To so najvažnejše dolžnosti in pravice predsednikov, kakoršno jim dovoljuje tudi na Francoskem po Neinskih deželah in povsod, koder se postavodavci posnemali Francoški sistem. Na Angležkem, v Škociji in severni Ameriki je to drugače, vendar pa kaj zanimivo, za to hočemo Angležki sistem kratko po Mitt. omeniti. Angleži imajo za eno najboljših svojih ustavnih naredeb, da sodnik-predsednik ne izprašava priče, ampak da vsaka stranka najprej sama svoje priče in potem še le nasprotnikove izprašava, in prav to poslednje križimizpraševanje priče pomaga, kakor trdijo, naj bolj, da se resnica pozve. Predsednik je le varh postav, on pazi, da se ne zgodi nič napake, nerednega, da ne prestopi nobeden mej navadnih pravil. On podučuje porotnike o postavah, sagah, ki pri sodnijah veljajo, in o dokazilih, kajti na Angležkem in Škotskem sodijo porotniki po dokaznih pravilih. Zatoženca prašajo že v preiskavi samo to, ali se spoznava krivega ali nekrivega, na to mora odgovoriti, več govori le, kadar misli, da je njemu v prid.

Angležki pravoslovci trdijo, da živajo njih sodniki-predsedniki toliko zaupanja le zato, ker ne izprašujejo sami priče, in si s tem ohranijo polno nepristranost. Zaradi te potrebne nepristranosti in neodvisnosti imajo prav veliko plače, ne smejo izvoljeni biti v parlament, in ne smejo se mnogo pečati s politiko. Omeniti moramo še, da hodiyo ti gospodje iz Londona vsako leto dvakrat v grofije predsedovat porotnim sodnijam zunaj Londona.

Na Angležkem je tudi preiskava kaj posebna, tam imajo trivrstne preiskavne sodnike pa državnega pravdnika ne. Poškodovani mora sam tožiti, če ne more, pomagajo mu posebna društva, zaradi hudodelstva proti državi toži advokat krone. Novim angležkem pravoslovcem nij oboje všeč, vendar so tudi oni ponašajo s tem, da njima tožitelj pri njih prav nič več pravice, nego jih ima zatoženec, in da zatoženca nihče ne muči s posebnim izpraševanjem.

Na Angležkem se je v teku stoletij kazenska pravda razvila v bojih ljudstva s kralji, v bojih za svobodo; zato imajo vsa država ne naredbes kaj posebnega in karakterističnega v sebi. Angležki narod ostro čuva vse

LISTEK.

Regata

Balada (konec); sp. Fr. Zakrajski.

Ah ribič nesrečni, jaz vidim sinu,
Ki tam v verigah ječi;
Oj ribič, oj ribič, jaz vidim sinu,
Ki muke neznanske trpi.
Glej, solnce poletno na glavo pripeka,
Glej, z bičem čuvaj zdaj nad-nj priteka.
I vroča mu solza 'z očij zleti,
Na velo mu lice se vsedla je,
V nebasa visoka se kvišku kadi,
Kder še pravica je.
O daljnem očetu ga zibljejo sanje,
V prsah nesrečnih šumi maščevanje.
„Gotovo je Piero pustaril sinoč“ —
Saljivec se drug oglasi —
„I kapljico Božjo je srkal na moč,
Da tak v laséh ga boli.
Teževa ko svinec mu glava opita,
Kaj stavite pa? Še pobere kopita.
Oj ribič nesrečni, izgubljena je,
I trmo boš plačal drago!
Pa kaj? Kaj udi ti spet oživé?
Sem ravno se jokal nad mrtvo rokó:

Zagrabil je stavec spet puščeno veslo,
Dobiti al' vmreti je ribiču geslo.

„Al nijsem dejal — še drug zakriči —
Da ima vam vraga v kostéh;
Poglejte, na nos še prekučil se nij.
Star' maček še služil bo v smeh.
Kakó za veslarji jo srčno tje grebe,
Nu, stara kopriva še ne pozebe.“

I stari nabral je še zadnjo moči,
Čeravno vés trese se:
Po sinu, po lanci ne hrepeni,
Saj ve, da umreti mu je,
I srčno podi za veslarji v stavo,
Veslajne ne gleda ni v levo ni v pravo.

Na Bucentavru zastava zleti,
Brez dvombe k'do prvi je bil;
A koga, recite, ta skus počesti?
Gondolirjev kedó je stavo dobil!
Saj krepka je rama, bogov je oblika,
Saj v s'jajni se skupek Venecia zamika.

Čakaje vés ljud neštevilni molči:
„Kedó, pač kedó je ta slavni junak?“
Nek' stavec na lad'jo hiti,
Bridkosti i smrti je znak.
Moj Bog! To je Piero, naš stari znanec,
Preganjani ribič, zasmehovanec!

Očetovska zvezda, pozdravljam te,
Ljubezni cenjeni knez,
Svetinja o dej, naj poljubim te,
Sijaj mi milo iz svojih očes;
Daj pevcu, blagoslova daj ceno:
A težko vže dihaš, se trese koleno.

„Dovršil si jo, prijatelj moj! —
Ga dože hinavec ogovori —
Sinu si otel, i lanec je tvoj,
Al več ti sreč še želi?“
To zrokši mu lanec obvesi krog vrata,
Čarobno se sveti verižica zlata.

„Vaš lanec me peče, ko bridko gorje,
Ko kača peklena teži;
Lés glejte! Zabrusim ga dol v morje,
A šala naj ta vas skrbi,
Kesali se bote, to pravim vam tudi —
To ribič izreče, i mrtev se zgrudi.“

Nevolje mrmranje se zdaj zglesi,
Naklonjen je ribčev vés zbor,
Vse gromno zavpije, vse se solzi:
„Evviva Piero, el pescador!“
I dože zbeži, ko mrak vže nastaja,
Ker punta pošast po Benotkah razgraja.

svoje z velikim trdom pridobljene pravice in predsed-
nike in preiskavne uradnike neprenehoma nadzoruje jav-
no mnenje, pa skoro neomejeno svobodno časnikarstvo.

(Nadalje prihodnjič)

Našim pevcem!

„Slovaci, Slováci
Všeci jste zpěváci,
Jako by vas byli
Slavici učili.“

Kar pravi tu narodna pesem o naših bližnjih so-
bratih, velja tudi nam Slovincem. Petje nam je priro-
jeno. Sam ali v družbi, v radosti ali tugi si Slovenec
rad zapoje.

Poleg pravih Italijanov teško kje priprost narod
takó ubrano poje, kakor pri nas. Zlasti kar je Jenkov
„Naprej“ zaoril po slovenski domovini, vidimo od dne
do dne roditi se nova pevska društva, ki goje umetelj-
no petje. Na taborjih, pri besedah in ob družih prili-
kah se uverujemo, kakó čvrsto napredujemo v tem ob-
ziru. Veseli moramo biti takega napredka v takó krat-
kem času. Priznavamo to našim pevcem, a ne bodi-
mo premeški proti njim, ampak imejmo zanje tudi res-
no kritiko. Dosihdob je bilo pač treba dobrovoljnega
poterpljenja, ali po sedaj je bo treba o priliki tudi kaj
potipati. Kedó čita v naših časnikih poročila o raznih
besedah in veseljah, si mora misliti, da so vsi naši
pevci na deželi doveršeni umetniki. Vse je povsod in
vselej le „izverstvo.“ To napako moramo opustiti, in
sprejeti nam je v klasifikacijo tudi „dobro“ „srednje“
in „po potrebi tudi „slabo.“ Le takó bomo koristili res-
ni umetelnosti. Relativno dobro utegnejo res pov-
sod peti, to se pravi, kolikor se more od dotičnih mo-
čij zahtevati; ali v pravi umetelnosti nemata relativ-
nost in polovičarstvo prostora. Začeti moramo a b s o-
luto kritikovati in razsojevati, če tudi ne kar brez
milosti in vsacega obzira, vendar pa pravično in resno.

Zatorej sem se namenil opozoriti gospode pevovo-
dja na deželi (kakej domnevnej kapaciteti v mestu tudi
ne bo škodilo!) na navadne napake in pomanjkljivosti
pri naših pevskih zborih, katere sem zapazil o raznih
priložnostih.

Pri sestavljanju pevskega zbora je treba kaj na-
tanko paziti na to, da se izberó in odločijo glasovi po
individualnosti. Kedó utegne še takó visoko peti, a če
ima vse glas polnodoneč basov značaj, ne potiskajte ga
k tenoristom: tak bo dober bariton, kot tenorist pa ne-
sterpiljiv. Tenoristi, prvi in drugi, morajo imeti do-
padljiv, lirčen glas. Pri prvih basih nahajamo na
deželi navadno tiste medle in plehke glasove, ki ubogo
malo krepijo zbor. Pervi bas mora biti okrogel in po-
len, da lepó posreduje med tenoristi in nizkimi basom.
Sploh sem zapazil pri pevcih na deželi, da prvi basi-
sti nimajo sploh nobenega glasu, in da so drugi basi
po naravi prvi basisti. Vem, v sili žre boter Lucifer
ceľó muhe. Pa vendar bi se imelo na to nekaj bolj
paziti. Drugi bas je podlaga, na katero se zidajo akor-
di. Kjer nij krepke podlage, je celo poslopje nekam
omahljivo. Drugi basi morajo biti izraženi in tehtni
nizki glasovi, nikedar pa ne smejo biti surovi in reče-
či. Nij še vsak drugi basist, ki rujeve kakor govedar.
— Pozor torej pri izbiranju glasov!

Teorija sama na sebi je sicer siva, a brez nje se
ne izhaja v nobenej stroki, in tudi v petji ne. Zeló
grešijo tedaj pevovodje, ki začnejo učiti pevce začetnike
kaj pesniji, in jim ne pokažejo poprej vsaj najbolj po-
trebne teoretične podlage. Taki pevci, ki se le na uho
zanašajo, so nesamostalni in nezanesljivi; dokler mu za
ušesi trobiš, bo le še za teboj rajdal, kakor hitro pa se
vidi in čuti samega, ti umolkne ali pa zdraži harmo-
nijo. Tak pevec ne bo nikedar odločen in gibčen. Do-
bro bi storiли gospodje pevovodje, ko bi vsaj enkrat na
teden učili poleg pesniji tudi sivo teorijo, iz katere iz-
raste pevcem pozneje zeleno drevó samostalnosti in spret-
nosti.

Kapitalna napaka naših manjših zborov po deželi
pa je ta, da si zadirajo bremena, katerih ne morejo no-
siti. Zastonj je reči: ta ali ona pesem je krasna, učim
se je. Če nimate sposobnih močij zanje, le pusti-
te jo, ne skrunite je. V izbiranju pesniji mora biti pe-
vovodja kaj previden. Zastonj je podati navadnim sred-
njim pevcem globokočuten umeten solo — kvartet, če
niso zmožni popolnoma izraziti čuta, ki ga je postavil
skladatelj v pesen. Peti je ena, okusno in zares umet-
eljno peti je pa druga stvar. Upirati se postavimo ve-
likanskemu koralu z revnimi močmi, to je tudi prazno
početje, podobno onemu žabe v basni. Zbor „Byvali
Lechove“ pévan od katic 6. ali 10. pevec je smešna
pokveka impozantnega koralu. Za kaj takega je treba
najmanj 50 pevcev s krepkimi glasovi. Zató bi bilo
jako pametno, da bi se zljili zdaj pa zdaj vsi pevci iz
obližja v en zbor, ker le takó je mogoče večje in težje
zbore dostojno izvrševati. Dandanes se nje smemo
pohvaliti, da nam Slavjanom ne manjka večih in naj-
ših kompozicij, katere si po svoji sposobnosti lahko iz-
biramo. Najbolj pohleven čveterospes se da lepó slišati,
če se ga gladko pogodi. Svetovati je našim pevcem,
naj pojejo take zборе, katerim so popolnoma kos.

Tempo je pri naših pevcih navadno prelén, pevci
drug drugega poganjajo. S tem izgubi pesem krepkost
in tudi pravi rhytmus, ker jo eden tu, drugi tam zate-
guje, češ, da poje občutljivo. Andante je pri naših

zborih uže takó polžev, da se bogu smili; kaj pa šele
Adagio; to Vam je mencanje! Tudi tiste muhaste
spremembe v Tempo zdaj hitro, zdaj počasno, katere si
nekateri pevovodje samovoljno dovoljujejo, da šegečejo
ušesa, so gerda kvar lepej pesni, zlasti če je bolj res-
nega značaja. Pazijo naj dakle gospodje pevovodje, da
umerijo pesni prikladen Tempo, katerega se imajo vsi
spevaci držati, a ne samovoljno pospeševati ali zate-
govati. Zató je treba vselej en takt poprej z roko na-
znajiti Tempo, kar se mora zlasti zaradi tega storiti,
da vsi pevci hnadu začnejo. Koj pri prvi glaski se
vidi, ali so pevci točni, ako namreč vsi kakor iz enega
samega gerla povzamejo. Če zdaj eden, zdaj drugi v
intonacijo pritapa, je uže slabo znamenje. Ravno takó
morajo pevci tudi na koncu vsi na enkrat obmolkniti.
kakor bi odrezal. Zaverniti se mora vsacega v svoj glas
zaljubljenega pevea, kateri ima navado razširiti glas na
koncu, ko so uže vsi utihnili. To dirne poslušalca
ravno takó, kakor bi zaslišal po enoglasnem gromu ce-
le vojaške čete še pritlikav pok zaspanega kasneža. Po
čistej intonaciji morajo torej pevci vsi na migljaj pesen
povzeti in na koncu odrezati.

Kar jasnost pesniji posebno kvari in jim
neko zamolklost daje, je slabo in nepravilno izgovarja-
nje samoglasnikov pa tudi soglasnikov. A, e, i, o, u
naj se vsak po svojej lastnosti čisto izgovarja, da nij
čuti v pesni zmerom nek zamolkel á. Po mojem mne-
niji bi se moral pevati l na koncu besedij vselej kakor
čisti l, a ne združiti še samoglasniki v diftong au, eu
itd. Sicer je to malenkost, samó da ga vsi enako izra-
zijo, bodisi uže takó ali takó. Na take stvari je treba
gledati posebno pri pesnih družih slavijanskih narečij.
V tem obziru se čuje pri naših pevcih čestokrat prava
„čorbina čorbe čorba.“ Kedó bi si v tacihi slučajih ne
mislil, da pevci ne vedó, kaj pojejo. Le žalibog, da je
to pregestokrat resnično. Dolžnost pevovodjem je, raz-
ložiti pomen besedij, in pokazati, kakó se izgovarjajo.
Verhu vsega tega mora pravi pevovodja razložiti pev-
cem glavno idejo pesni, objasniti jim takó rekoč situ-
vacijo, da prav pogodé lastni ji duh in čut.

Da piano, forte, crescendo in decrescendo itd. nij-
so prazne igrače, mora biti vsakemu pevcu jasno. A
bolj kakor na glaskah, morajo se čitati taka znamenja
na pevovodjevi roki, katera se ne sme nikedar dati ob-
vladati od pevcev, ker sicer tak pevovodja zbora ne
vódi ampak vódi.

Prebravši te verstice porečejo gg. pevovodje s pev-
ci vred: nu, kaj posebno izvirnega nam moč nij pove-
dal. Jaz pa bom mislil na Kolumbovo jajca, in zado-
voljno se bom smehljal, če se mi je posrečilo, da v pri-
hodnje ta ali uni naglavni ali manjši greh izostane pri
naših pevcih, katere serčno pozdravljam!

J. K.—

Dopisi.

Iz Gorice 20. jan. (Izv. dop.) Samo tri besede v
„Gospodarskem listu“ od 31. decembra t. l. so me spod-
budile, da se zopet lotim naše kmetijske šole in te so:
„Nasprotniki kmetijskih šol“ pa velepomem-
ljivo znamenje „!“. Kedó so ti nasprotniki, bi jaz rad
vedel, o katerih govori slovenski organ našega kmetij-
skega društva tako v obče, kakor bi jih mrgolelo po
deželi? Kolikor jaz poznam razmere in mnenja na Go-
riškem, menim, da niti ljudstvo, niti njegovi zastopniki
niso pri nas protivni kmetijskim šolam v obče, mari-
več bi lahko po vsej pravici trdil, da smo goriški Slo-
vinci in Italijani vneti za take šole, kar smo jasno do-
kazali, ko je šlo za napravo kmetijske šole v Gorici.
Deželni zbor, vsi tukajšnji časniki kot glasila vseh
strank, občine, vse se je za to potezalo, da bi jo sko-
roždobili. In ko se je ustanovila, bili smo tudi vsi
prav zadovoljni ter smo si obetali mnogo koristi od
nje.

Po tem takem se vsaj pri nas na Goriškem ne
more splošno apostrofirati nasprotnikov kmetijskih
šol. — Naša kmetijska šola pa, kakoršna je
po šestletnem obstanku, ta ima mnogo nasprotnikov
in njih število rase od dne do dne. Slav. uredništvo
„Gosp. lista“ gotovo tudi ne bo prašalo, zakaj? ker
ono dobro pozna razloge, na katere se opira naspro-
tovanje, da ne rečemo nejevolja vseh tistih, ki se za
to šolo kaj brigajo; ono pozna tudi boljše od mene
gnjilo strar: mladega učilišča in je gotovo ne bo hotelo
vzeti pod srojo pokroviteljstvo. Kedar se smejo očitati
kmetijski šoli take v nebo vpjioče napake, kakoršne
sem razkril v 52 številki „Soče“ lanskega leta, kedar
se nihče izmed učiteljskega osebja za to ne zmeri,
da bi čast zavoda, na katerem posluje, v brambo vzal,
ali vsaj braniti poskusil, je to zadosta jasen dokaz,
da je nasprotovanje popolnem opravičeno. In dasiravno
je v prvi vrsti vodja odgovoren za kmetijo, za živino
in za blago kmetijske šole, ne morem nikakor oprostiti
vse soodgovornosti tudi drugim učiteljem in zlasti rav-
natelja slovenskega oddelka ne; kajti kot tak mora po-
znati pravila svojega zavoda, on mora vedeti, da ima
po njih šola, dasiravno srednja, eminentno prak-
tične težnje, njemu mora tudi znano biti, s kakim
namenom je deželni zbor ustanovil službo praktič-
nega assistenta; če se pri vsem tem eminent-
no težnje tudi na slovenskem oddelku kolikor toliko
prezirajo, če se posestva kmetijske šole kos za kosom
v zakup dajajo, če se praktični assistent za pi-

sarja zlorabi, itd. in če pri vsem tem slov-
ravnatelj ex offio molči in k večjemu le priva-
tno govori, naj nam hkar ne zameri, da mu tudi
trohico odgovornosti nakladamo. Učiteljsko osebje
je sploh na vsakem rednem učilišči solidarno zavezano
za njegovo čast skrbeti in se za njo potezati.

Z ozirom na vse to ponavljam še enkrat, da kme-
tijske šole nemajo v obče nasprotnikov na Goriškem,
sedajna šola pa, in jih bo imela, dokler ne bo dejan-
sko pokazala, da je v resnici eminentno prak-
tična. Prijatelj kmet. šol.

Iz Plavij. 24. jan. 75. (Izv. dop.) Nedavno je bogat
velik posestnik nevarno zbolel. Ker je hotel svoje za-
deve spraviti, pošlje po notarja, pokliče k sebi svoja
polnoletna sinova in jima izroči vse svoje premoženje
izpovedavši ostalim otrokom primerne dolžnostne dele.
Zadovoljna mati, zadovoljni otroci, zadovoljen celi svet!
Samo sin, pri katerega posvečenji za mašnika so se po-
stari nava li materine persi blagrovale, ki so ga dojile,
samó ta sin si je upal z derznim korakom kaliti dru-
žinski mir. Nič več nič manj bratovske in sinovske
ljubezni nij imel, kakor da je hotel prav po tihotapsko
ubozega bolnega očeta pregovoriti, naj napravi testa-
ment različen od notarstvenega pisma, katero je menil
potem lomiti s tem, da očita bratoma, da sta se žu-
ganjem v očeta tičala in ga takó prisilila, da pismo
podpiše. Kaj takega govoriti o pismu, pri katerem je
bil notar osebno zraven, to je uže več kakor jezuviti-
zem! Telegrafično pokliče v ta čeden namen bližnjega
g. sodnika k očetu, kateri je solzinim očesom rekel, da
ga vsi sinovi spoštujejo in da o žuganji nič ne ve.
Gospod nunc nij na to nobene prideli, se nij ne od
očeta ne od matere, ne od hišnih ne od sodnika poslo-
vil, ampak z dolgim nosom jo je naglo pobrisal. Kar
ljudstvo o tem škandaloznem činu vse pravi, se ne da
spraviti na beli papir. Samó en eksempl naj navedem,
kaj je pošten kmet o tem mislil in zinil: „Če imam
zlata, kolikor je peska v Soči od nas do Bovea, si ne
izredim duhovnika (bog mi ga daj na zadnjo uro!).“

Ta gospod pa Vam je eden tistih, ki se upajo
kot poštenjake občno poznane ljudi v klerikalnih listih
napadati in grditi. — Pač sramotno! „Pred svojim pra-
gom!“ gospodje pismouki!

Skedenj pri Trstu 25. jan. (Izv. dop.) Suhoparno je
vse in le malokaj vrednega svetu od nas poročati. Pust
je v pravem pomenu besede pust. Če se tudi sem ter
tja napravi kaka veselica, vdeleži se je le malo njih,
kajti evenka primanjkuje in uzrok temu je zastajanje
kupčijstva. Vsak mesec beremo toliko in toliko tisoč
centov manj vpejanega blaga v Trst in zopet za toliko
tisoč forintov manj prodanega nego v prejšnjih letih ena-
kih mesecih. Iz tega izvira revščina ne le pri trgoveih,
ampak pri vsem ljudstvu sploh, kajti tržaško mesto ži-
vi se o trgovini in če mu ta primanjka ali hira, kakor
zdaj, bodo bratci „italianissimi“ ga gotovo pozdravili in
rekli: a ludio cara Trieste, non fai più per me! Jo bodo
sami od sebe pobrali in pa se ne vrivali, kakor do zda-
ter kruh domačinom iz ust kradli. Simptomi se uže kaj
žejo, oznanovaleci mojega prerokovanja so uže pred dur-
mi, ker več kot en gospod trgovec je ne le večino te-
žakov odpustil, (tako imenovane fakine) a še celo pi-
sarjem, knjigovodjam je slovo dal ter se sam zam za
mizo vsedel in delati začel. Gospodje tržačani bo-
do počasi uže spregledali, kaj se pravi v Italijo šileti
in glavne faktorje, ki kupčijstvo pošpešujejo, zaradi po-
litičnih vzrokov zanemarjati, kakor so železnice. Kedaj
bi bil uže Trst svojo drugo železnico imel, ako bi bili
združeni se zanje potegnili in politiko na stran dejali;
ali ti možje zo delali na korist drugim narodom in dr-
žavam in zaslepljeni na lastni popolnoma pozabili. Od
tód izvira pusti pust in bojim se celo, da jih bode še
več in bolj pustih sledilo. Preteklo sredo je bila voli-
tev dveh mestnih poslancev, pri kateri se je patriotično
društvo z društvom „Progresso“ strašno bojevalo. Prvo
je nasvetovalo svoja kandidata gg. Dr. Rabi in Maksa
Maffei, drugo pa žl. Mompurgo in Petz.

Tudi tukaj, kakor povsod, je zmagala lahonska sila
in „Cittadino“ nže 4 dni zaporedoma „te deum lau-
damus“ poje in brž ko ne še po noči ne miruje. Sicer
za nas Slovence je vse en vrag, naj je uže zmagala ta
ali ona stranka, ker še naši okolični svetovalci veliko-
krat željam ljudi nasprotujejo, ali, da pravičnih se kri-
vimi ne pogubim, reči hočem, so bili nekateri taki in še
danes je eden tak namreč pl. dr. Loser, ex—direktor
nemške gimnazije, klerikalec in rimljak od pet do no-
sa, hujši nego fanatizirani mladi kaplanje sami. Je si-
cer izvrsten govornik in bi lahko veliko, veliko koristil,
ali svojemu principu on velikokrat veliko žrtvuje, kar se
mu nasprotno še koristno zdi. Slovensko občinstvo in č.
g. čitatelji se bodo zmislili koliko si je okolica pri-
zadajala in tržarški Slovenci sploh za odpravljenje učitelja
Bonin-a (Bog mi grehe odpusti, da moram to po-
stati zopet imenovati.) Cast. g. Klodiču in še celo ma-
gistratnim uradnikom. Pas mu je bil uže podpisan—kdo
pride ga raztrgat? Okolični poslanec pl. dr. Loser, če-
ravno so ga volili njegovi prosili, naj jim pomaga, da
se znebijo te butare. Zategadel pa je pri nas popolno-
ma zaupanje izgubil in ga uže zdaj našim volilecem za
čas volitev za nezmožnega zastopnika okolice zaznamu-
jemo. Saj pravim, kar rimljaki včiniijo, ima gotovo za-

lostne nasledke, po njih smo se dali preslepiti, da smo nepoznanega človeka za našega poslanca volili, ali gospodje vejte, zadnjič se je Vam bilo posrečilo—drugi-krat ne več tako. Pripomogel nam je tedaj naš g. poslanec, da tega ne dosežemo, kar so nam sovražniki, bi rekel, dovoliti hoteli—da, da, ohranil nam je lahonski 3. razred, brez njega bi se okolica poglobila. Tudi je ta g. vladni okrajni šolski ogleda, ter zdravniški ogleda, da to lepe krajevarje vleče—ali šole se le same ogledujejo. Prosimo tedaj gospod šolski ogleda, da naše učitelje in šole malo ogledate in kjer kaj manjka ali če je kaj napčenega, popravite.

Iz Trsta 25. jan. (Izv. dop.) Tudi pri nas se je vlada v volitev dveh mestnih poslancev v III. razredu prešala ter sramotno pala, ker je hotela vriniti svojega priporočena ultraustavoverna dr. Rabel-na. Politično domorodno društvo (Società patriótica) pa je samo sebi zausnico dalo, ker je pustilo vladi v tej stvari prvo roko, da namreč ona predlaga kandidate. Patriotično društvo naj bi bilo se svojim prvimi kandidati, dr. Bizjak in dr. Tomasini, vedno kandidiralo, in gotovo bi bilo zmagalo z veliko večino glasov, kajti ne bi se bil nobeden odtegnil glasovanju, kakor se je prav zaradi Rabel-na marsikateri pošten uradnik znaknil volitvi zagriznenga „verfassungsfreunda“. —Dr. Bizjak je pri priliki v seji „Società patriótica“ govoril in razvil svoj program; poudarjal je, da je Avstrijan in Slovan, on nij še nikdar zatajil svoje narodnosti, vedno je bil ponosen, da je Slovan in baš takega človeka bi imeli imeti v mestnem zastopu liberalni volilci patriotičnega društva.

Predpustni čas je in društva napravljajo ples in zabave. Še se živo spominjamo kostumiranega narodnega plesa v rojanski čitalnici pod vodstvom g. Valenčičev, ktera sta izvrstna strokovnjaka v aranžiranju. Isto tako je bil v soboto 23. t. m. lep privatni ples v tej čitalnici, kterege se more omeniti že zaradi tega, ker je bilo vse tako okusno dekorirano in nališpano, da kaj takega le v salonih pričakovati zamoremo: lepe krasotice, šalji kotiljon, s kratka harmonija lepega, veselo in estetičnega.—Slovenci se znajo dobro zabavati, to se mora priznati.

Čuje se iz zanesljivega vira, da mestno starešinstvo sopes kuje ono famozno volilno reformo, ktera mu je že dvakrat spodletela, namreč okoličnom eskamotirati volilno pravico; kaj bo iz tega prišlo, so pač ne more soditi še zdaj; gotovo bo ta tretji naskok najhujši. Opozorujem tu okoličanske poslance, da storijo o pravem času potrebne korake, da nas ne bojo nasprotniki iznenadili in našli brez orožja. Politično bralno društvo dela pridne priprave za občni zbor na dan svednice; zaupanje raste do tega društva v okolici vidno, mestni magistrat je že začel svoj lahonski greben napinjati, to da ta pot si ga bo za gotovo skril na jeklu §. 19.)*

O Ljubljana. 19. jan. (Izv. dopis.) Desnice na srec in priznati mora vsak rodoljub, da je čilemu i političnemu življenju, ki je vladalo posebno na Kranjskem v poslednjih letih, nasledovala neblaga apatija, klavnost. Dokaz teh prikaznij so minole volitve v ljub. trg. in obrt. zbornico. Da smo Slovenci propali v trgovinskem oddelku, se nij čuditi, ker je uzrok temu krivični volilni red. Da smo pak propali tudi v obrtniškem oddelku,—je to za naše narodne razmere jako žalostna prikazen. Mnogi Slovenci so glasovali zaradi tega ustavoverno, ker jim nijso bili vlastni kandidati dosta sposobni za to.—Največ je pak ponzočila naš propad slaba, površna agitacija in kar je poglavitno, pokazalo se je, da narodna stranka po deželi nijma organizacije. Koliko se je pisalo, govorilo o tem, toda vse zastoj. To je glavna hiba, ker pri vsakej volitvi odločneje brza, temeljita agitacija.—

Kakov uspeh bodo imeli 103 protesti proti volilni komisiji in volitvam v trgovinsko zbornico, se uže da lahko prevideti, ker Widman dela na ukaz ministra Banhansa, sicer ne baš javno, ker svoje krempije skriva v glase-rokovico in finougajeno obnašanje pri „thé dansant“, kamor je privabil celo vrlega Razlaga, nego osoba njegova je izkati v Francelu Vesteneku, ki velja kot poglavitna osoba pri deželni vladi na Kranjskem, ne pa Widman.—

Ena stvar pri celih volitvah je narodnej stvari koristila in to je, da se bodočno narodni poslanci poprimajo večje energije in najsikrajnejše postavne opozicije, vsaj smo od naših državnih poslancev v državnem zboru tako čuli le vse druge stvari, samo Slovenci so se premalo kazali. Ustavoverna stanka se nadeja, da dobi večino v deželnem zboru našem in se uže zdaj obnaša tako, kakor bi imela uže v svojih rokah deželni odbor, v katerem so uradniki večji del značajni Slovenci in udje ljub. čitalnice. Da bi slednje radi iztrebili, je dokaz nesramno, perfidno ovadunstvo nemškutarske žurnalistike, ljub. lističa „Tagblatt“, ki je začel svoje denunciacije pri tajniku dežel. odbora, g. M. Kreču i. t. d., da naj se odstavi, drugi propuste, sploh se obnaša ta listič poslednje dni sem tako besno in nesramno v svojih predalcih proti narodnej stranki, da bi kaka žurnalistična polemika po ameriškansko z batom ali revolverjem v roci bila mogoča, drugačnim načinom ne.—Vsed tega bi se imeli Slovenci vseh barv ojačiti k skupnemu programu, k skup-

nemu delovanju, da bi oživel zopet politično gibanje. Tri reči bistvene so, katere progresa vsak politično izobražen rodoljub v narodnem taboru: agitacijska organizacija, jasen, skupni program in zložba slovenskega kluba poslancev, vse to je tem prej moč, ker je v domačem taboru prodrla misel pomirjenja razum malih izjem konservativnih trmoglavcev. Hvala bogu, minola je doba, ko je tu sedela narodna stranka svobodomiselna na obtožnej klopi pred prijatelji in neprijatelji. Nij imela družega zagovornika, nego vlastno mišljenje, ka je pošteno in čisto njeno slovensko sreč. Prijatelji in neprijatelji so se povpraševali, kje so ti izdajice v slovenskem taboru? Nij jih bilo. Približali so se nam po časi in videli so plamtečo oko za prava domovine, naroda in svobode, zagledali so navdušeno lice v boji za najdražje biseri človečanstva. Danes uže sami konservativci narodni dajejo spričevalo narodni stranki svobodomiselnej, da je ona tudi narodna, rodoljubna in slovenska! To je pokazal skupno podpisani poziv obeh narodnih strank gledč volitev v kupčijsko zbornico ljub. Uže to našim duhovnikom nij bilo po volji, ker so se v dokaz tega, demonstrativno odtegnili volilnej agitaciji in če se mej Slovenci kedo upira jezikovnemu programu, spojenje slovenščine z srbosko-hrvatskim narečjem, edina bodočnost naša, ki nam zagotavlja slavo, moč in trajanje naroda slovenskega, je to zopet le slovenska duhovščina, ki se na vse mogoče načine temu protivi. Malo več odkritost in priateljstvo smo zopet!

Glede društvenega življenja v narodnih krogih nij baš kaj zanimivega poročati. „Sokol“ je imel v nedeljo 17. t. m. svoj občni zbor, katerega se je vdeležilo celih 7 Sokolcev, da rečem „in corpore“, Sklenilo se je, da se društvo preustroji v pevsko telodvadno,—predugačiti se ima dalje tudi noša ali kroj sokolski po izgledu českomoravskih telovadnih društev, ker bode novo društvo „Sokol“ v Zagrebu enako oblečeno. Pravil „pravega Slovenca“ vlada tudi nij potrdila, sklicevaje se na nekov §., vsled katerega se bi na ta način „kratila svoboda posameznih občanov.“ Ob enem so oni mladi narodni možje, ki so vložili pravila do vlade a na prošnji bili podpisani, pod tajnim nadzorstvom policije, ker se baje poganjajo za komunistična(?) načela! Toda tudi brez vladinega dovoljenja se načela nameravnega društva lahko izvršujejo in to posebno v čitalnici in med udi dramatičnega društva, kajti grand skandal je, če so slovenski igralci in igralke, na male izjeme, bavijo na odru pri odprti sceni mej seboj nemški, ljudje, ki so poklicani tu javno slovenskemu občinstvu podati dokaz, kako lep, milodeneč in bogat je jezik njegov.—Ali za danes mislim, bodo te novine zadostovale. Č. čitateljem „Soče“, iz „bele“ Ljubljane.

Iz Ljubljane 25. januarja. (Izv. dopis.) (Volitve v Kupčijsko zbornico.—Vredniki ustavovernih listov v Ljubljani.—Pust.)

Preiskava zaradi nepostavnosti, ktero so se godile od strani vladnih organov in nemškutarjev pri volitvah za kupčijsko zbornico kranjsko, se zdaj vrši po celem Kranjskem; ali ne mislite pravem namenom, ampak le tako pro forma, zaradi lepšega, kakor pri nas v krakovskem predmetstvi pravimo. Kakšen rezultat more tudi imeti preiskava, ki se vrši ravno po istih organih, ki so nepostavnosti zagrešili. Da bi bilo vladi v istini zato, da se poizve resnica, morala bi odrediti posebno nepristransko komisijo, v ktere bi bili zastopani tudi narodnjaki, ali vladi ni za to, in toraj se bo konstatiralo, da so se vršile volitve v popolnem redn.

Facit cele preiskave ne bo drugzega, kakor da se izreče, da je nasprotna stranka, namreč narodna, volilce slepila. Kakor iz gotovega vira slišim, ne bode vladni komisar za kupčijsko zbornico, vitez Vesteneck, niti rezultata preiskave čakal, ampak precej v nekih dneh kupčijsko zbornico konstituiral. Provednik bode baje Luckman, akoravno najbolj zasluženi nemškutarski agitator, Terpin, hrepeni po tem mestu. Prav rado vedni smo, kako bode novoizvoljena kupčijska zbornica pretresavala vprašanje, ki bode stopro že zdaj prišlo na dnevni red, namreč revizijo colnih in kupčijskih pogodb z Anglijo, Nemško in Italijo. No preverjeni smo, da bode tako slavne nacionalekonomične autoritete, kakor „štancer“, Thoman, Matjan in Abčin svoje naloge izvrstno izvedle.

Enega moža bode pri tem delu nemškutarskim svetnikom manjkalo, edinega, ki je vže pred letom pridigal, do česar so zdaj naši državniki prišli: „Varujte domače delo, in ta je g. V. C. Supan. Zlo smo tudi radovedni, na kako stališče se bode novo izvoljena kupčijska zbornica postavila, ali bode nemškutarski svetnik „Freihändler“ ali pa, kar so pri narodnjakih napadali, „Schutzzöllner“. Prvi slavni čin nemškutarske zbornice bode baje ta, da hočejo odstaviti dosedajnega tajnika kupčijske zbornice, gospoda Murnika. Kak najionalekonomični genij imajo mesto njega in peto, nisem mogel pozvediti. No menda sila ne bode!—Pri volitvah v kupčijsko zbornico sta se v listih „Laib. Zeitung“, in „Laib. Tagblatt“, naj bolj ustila proti narodni stranki njihova urednika, g. F. Müller in Spitaler.

Da ne bode slovensko občinstvo mislilo bog ve kakšne imenitne zverine sta ta dva gospoda, naj ja nekoliko opišem. Prva je ta, da nobeden ne zna slovensko in ne pozna kranjske ali sploh slovenske dežele, gotovo boljši poznamo mi Slovenci odnašaje Kinezov. Vrednik „Laib. Zeitung“, g. Müller, je po nesreči postal časnikar, kajti

sposobnosti nima nobenih zato, bi je svoj čas nekakov „Vervalter“, po tem nabiralatelj inseratov in abonentov pri dunajskih listih, dokler ga je slučajno v Ljubljani založnik uradnega lista spoznal in pod Hohenvarčevim ministerstvom za urednika angažiral. Takrat je oboževal Hohenvarta, zdaj Auersperga in jutri bog zna koga! Pa „Laibacherer“, so lahko vredeje, treba samo dunajskih časnikov, pa škarje. Notice se pa z slovenskih časnikov pokradejo, pa je!

Gosp. Spitaler, Müllerju celo enaki značaj, kar se časnikarstva tiče, samo da je dosti bolj aroganten. Goričani se bodo njegovih čudnih neestetičnih promenad proti železnici menda še spominjali, ko je bil „professor“, v Gorici. Tu v Ljubljani ga ne pozna skoraj noben človek, samo budalasto in nesramno pisani članki v „Tagblattu“, njegovo nezmožnost v Ljubljani oznanjujejo. In taka dva možakarja brez vse pozitivne vednosti in brez vse sposobnosti za njihov posel, si upata dan za dnevom slovenski narod in njegove pravice zahtevati zasmehovati. No kar taki bože literati pišejo, ne more imeti dosti veljave, in stranka, ki vporablja take moči, je pač obžalovanje vredna.—

Pust se je do zdaj slabo obnesel. Razon plesa juristov, ni bila še ena poštena zabava. Ne v čitalnici, ne na strelišču ni bilo tega, kar je neobhodno potrebno: dosti plesalk, plesalcev nij manjkalo. Manjka pač tudi, kakor povsod —nervus rerum! Najbolj eleganten ples obljubuje biti razven ples juristov, maskerade „Sokola“, za ktero se delajo velike priprave. Odbor bode deležnike veselice, ako se mu posreči, gotovo iznenadil. Pa smo obljubili, da molčimo.

Na Dunaji, 25. jan. (Izv. dop.) Ravno sem prišel iz državnega zbora; bilo je danes več poslancev i tudi poslancev kot navadno. Mej drugim je prišlo tudi poročilo železniškega odseka o petičijah pontebške železnice. Dr. Herbst je poročevaloc in predlagal v odsekovem imenu, naj vlada stopi še v teku te sesije v dogovor z italijansko vlado, da bi se po tem pontebška železnica zidala. Proti predlogu so se oglasili gg. Nabrigoj, Kellersperg, Coronini, Teuschl, Winkler, Tacob in Neumayer.

Nabrigoj predlaga, naj se protas tega predloga odloži, dokler vlada ne prinese vsega železničnega programa, isto tako predlaga Vitezli, da bi se šlo ob tem predlogu za zdaj na dnevni red, kar pa nij oveljalo, ker je bil Herbst proti temu, češ, da se uže zdaj izve, kake misli ima zbornica o tej črti, in ker sprejem te železnice ne odvrča še predelsko. Po tem je govoril baron Kellersperg in je predlagal, naj se petičije za pontabelsko železnico izročijo ministerstvu, da jih presodi in potrebno učini.

Coronini je imel tudi danes srečen dan, kakor navadno; govoril je pa tudi tako ljubeznjivo, tehtno in prepričljivo, da so mu na konec vsi ministri, posebno Banhans, gratulirali in roke stisnili. Še levičnjakom nijso njegove besede brez upliva ostale. Omenil je, da po pontabelski železnici bode svetovna kupčija napeljana v Italijo, kar priznavajo Italijani sami v ital. parlamentu, da Italija zmerom prosi za to zvezo; a po predlogu Herbstu bi skoro Avstrija zdaj prevzela rolo proseglega, da je predelska železnica od mnogih trg. zbornic in družih avtoritet spoznana kot najvažnejša črta za svetovni promet in za povzligo avstr. pomorske kupčije i. t. d. H koncu je podpiral Kellerspergov nasvet.—Enake podpira tudi Teuschl ta predlog in le še ostreje govori, posebno povdarja, da je Herbst leta 1870 tako izvrstno motiviral prednosti predelske železnice, zdaj pa nasprotuje tej črti in tudi iz patriotičnega stališča naglašja, da je treba najprej za lastno državo skrbeti, po tem pa za druge.—Benetka uže zdaj rastejo, Trst pada, državni interes je tedaj zvezan s predelsko črto in ta interes je važnejši, kakor pa interes posameznih.—Tudi Teuschlov govor je bil sprejet s pohvalo.

Ker so bili posamezni govori dolgi in ker je bilo uže tri popoldne, prelagal je Dumba konec debatte, katera je tudi sprejeta. Za predlog odsekov (to je Herbstov) je bil izvoljen za glavnega govornika Canaval in proti pa naš poslanec, Winkler. Canaval nij nič novega povedal, k večjemu moramo mi za našo stran kot dobro smatrati, da, ako se danes zbornica za pontebško železnico izreče, nij še s tem nič proti predelski železnici izrečenega. Tudi se danes ne posvetujemo o predelski mariveč o pontebški, in govornik ne razume, kako se mora v denašnji debatto toliko predelska mešati. Vse te razloge sta pa uže Kellersperg in Teuschl ovrgla. V sredu je zopet seja in tedaj hosta govorila se Winkler proti in poročevaloc Herbst za odsekov predlog. Kako bo glasovanje, se trdno ne morem izreči. Naj tukaj en pač sant omenim, da mi je nek poslanec pravil, da vlada, prinese predlog o predelski železnici prav v kratkem obroku in da ne bo po nobenem dovolila pontabelske železnice, dokler ne bode večina sprejela predelske črte; da upanje je tedaj še zmerom dobro, če bi tudi za zdaj Herbst zmagal, ker zad je še gosposka zbornica, ministertvo in cesar.

Na konec je bila pročitana še interpellacija do kupčijskega ministerstva, kaj misli ono učiniti proti nepostavnostim, ki so se vršile pri volitvah v kupčijsko zbornico v Ljubljani. Stavil jo je dr. Vošnjak, pisali so skoro vsi desničarji, posebno mnogi Poljaki; ko je bila stavljena, so poslanci vsi bili okolo predsedništva in marsikateri „oho“ se je slišal.

(Telegram.) Ko smo list sklepali, dobili-smo sledeči telegram od našega dunajskega poročevalca: Winkler se precej dobro, Hrbsst dialektično govoril, proti hrbsstovmu predlogu glasovalo samo 21 poslanec iz centra in 2 levicarja. Iz tega se razvidi, da je Hrbsst zopet zmagal.

Politični pregled.

Še zmirom traja Ofenheimov kolosalni proces na Dunaji. — Ofenheim se izvrstno zagovarja in priče tudi večdel zanj govore; senzacijo je napravila Of. izpoved, da mu je preiskovalni sodnik priporočal, naj bivšemu federalističnemu ministru, baronu Petrino, nič ne prizanaša. — Lep sodnik tak. Sicer pa so izpovedi prič pravo zrcalo javne morale v Avstriji; gospodje so jeli na vse strani, vsak je dobil eno kost, in tem kostem so gospodje dali razna imena, kakor provizije, „Gründeranteil“ i.t.d. in ta imena jih opravičujejo. — Bivši minister dr. Giskra je bil tudi te dni zaslišan kot priča in opavičeval druge in sebe, češ, da so potegnili mnogo 100,000 gld pod uže omenjenimi raznimi imeni. — Ampak ubogi delničarji niso vedli za vse te razne provizije in so na vsak način škodo trpeli. — Iz tega se vidi, da svet le na formaliteto gleda, na bistvo pa prav malo. — Ta proces bo tedaj težko končal pravici na korist, ampak bati se je, da se bodo „švindlerji“ prav iz tega procesa naučili, kako bo mogoče prihodnjič še bolj sigurno slepariti. —

V državnem zboru se je 23. t. m. gledé na peticijo industrijalcev sê železom sklenilo, vlado pozvati, naj brž izda program, po katerem se bode izvršila dopolnitev železniške mreže v Avstriji. V zadnjih sejah je pa bila debata zaradi pontabelske železnice in kranjski poslanci so interpelovali zaradi volitev v trg. zbornico. (Glej dopiz iz Dunaja.)

Cesar in Cesarica pojedeta ta predpust sopet v Prago na aristokratski ples pri knezu Karlosu Auerspergu.

Ogrski drž. zbor bode začel te dni proračunsko debato, govornikov je uže vse polno vpisanih. Klub Deakistov je imel sejo in se je posvetoval, kako bi se odstranil deficit; obveljal je nasvet, da se bo pri vsih odstavkih močno brisalo. — Minister Ghyczy je nasvetoval, da se deficit pokrije po patriotični darežljivosti. Vsak list ima drage projekte; iz vsega pa se vidi, da so ogrski državniki v največji zadregi ter da si uže več ne vejo pomagati. —

Na Francoskem se zdaj razpravljajo v parlamentu nove konstitucionalne postavbe, prišlo je te dni do jako burnih govorov, vsled katerih se je sloga obeh centrov menda podrla. — Sprejeti ste bili dozdaj z veliko večino postavi o Mac - Mahonovih 7 letnih oblastih in o senatu, [pri nas gosposka zbornica]. Kakor se pa iz vsega vidi, nobeno ministertvo se ne more držati in tudi težko je dobiti novih ministrov, ki bi lahko računili na večino v zbornici, vsled česar je mogoče, da bo moral predsednik Mac-Mohon na vse zadnje vendar razpustiti jo.

Na Španskem izdaja novi kralj proklam za proklamom, v vsih povdarja, da bo njegova vlada liberalno-katoliška. — Ta mladi kralj hoče tedaj dva pricipa spojiti, ki sta si bila dozdaj najnasprotnješa. — Vidite kaj vse se je naučil v Avstriji! Vendar pa se mu je posrečilo pridobiti si ultramontance ali klerikalce in sliši se celo, da rimska kurija ga je začela podpirati ter da posreduje mir mej Don Karlosom in kraljem Alfonzom. Tedaj se bo mladenču vendar posrečilo mir napraviti in kaj časa vladati. To vse se ravno na Španjskem godi in ker je špansko, je manj ali več nerazumljivo. Nemci niso nekda naskočili Zarauza, a španska flota se baje na to napravlja. Nemška vlada pa pošlje eno celo eskadro v špansko morje, in sliši se, da se zna zgoditi, da bodo Nemci kaznovali Karliste zaradi barbarskega ravnanja proti nemškimi vojaki in nemškimi ladjami. —

Garibaldi je te dni prišel v Rim, da zavzame svoj sedež v parlamentu. — Sprejem v Rimu tega prvega Italijana je bil velikansk in voličasten. Italijani so celo konje spregli in ga peljali na rokeh. Turška vlada se je vdala nasproti Črnogori, sliši se, na upljiv Rusije; tedaj je za zdaj sopet boj na Balkanu za kaj časa odgodjen. —

Nemški časopisi ostro pišeje čez Srbijo in čez Poljake, ker prvi preveč s Francijo koketirajo, drugi pa preveč pišejo za pomirenje z Rusijo. Se ve da Bismarka to jezi! —

Kitajski cesar, vladar največje države na svetu, je umrl 12. t. m. —

Razne vesti.

(Kmetovalca) 2. štev. je denes priložena „Soči“. Danes ima 6 ilustracij, katerih bode v bodoče dosti-krat še več imel. Mnogi gospodje so dobili lvi list na ogled kot prilogo „Naroda“, „Slovenca“ in „Soči“. Tisti gospodje, ki se nočejo nar. „Soči“ prošen, so, da list vrnejo Vikt. Dolencu v Gorici. — Naročnike Soče, kateri niso še vrnili Kmetovalca 1. štev. in ne bodo vrnili tudi danes priložene, bomo smatrali kot naročnike tudi tega lista, katerega ne bi se smelo pogrešati pri nobenem slov. kmetovalcu.

(Goriška čitalnica) Zadnja plesna zabava v soboto bila je sopet prav močno obiskana, plesalo je četvorko do 36 parov in društvo se je veselilo do 4. ure zjutraj. Čitalnica je v mestu tako priljubljena zaradi lepih zabav, da se vsaki dan novi udje, goriški mestjanje, oglašajo, tako sicer, da jih čitalnica kmalo ne bo mogla več sprejemati zaradi premalih prostorov. V soboto bode sopet mali ples in v torek 2. febr. bode ples, h kateremu bodo imele ugod tudi maske. — Vsak ud in povabljenec sme namreč priti maskiran, ampak mora biti čedno napravljen in se predstaviti in pokazati dvema odbornikoma, ki bosta maske sprejemala in pregledavala. — Zadnji veliki ples najbrže s kotiljonom bode na pustni ponedlek, 8. t. m. — Vsi ti plesi obetajo prav mnogo. Igralci in pevci pa so se uže začeli pripravljati za besede v postu in ravno tako so uže pridobljeni nekateri učeni gospodje za podučne in znanstvene govore. —

(V Sežanski čitalnici) bode 2. februarja 1875 veselica z godbo, plesom in igro „Županova Micika“. Začetek ob 7 1/2 zvečer. Vstopnina za osobo 30 novčičev. K tej veselici vabi vljudno — Odbor.

(Dornberška čitalnica) napravi v čitalnični dvorani dne 31. januarja 1875. veliko besedo s plesom se sledočim programom: petje, deklamacija, petje, dvogovor, petje, Šaloigra „Igra Piké“, po besedi ples. — Začetek ob 5 1/2 uri zvečer; sviral bode septet vojaške godbe Weberjevega polka. Vstopina za neude k besedi 20. kr., k plesu 1 gld. K tej veselici so vabljeni vsi rodoljubje. Kakor se sliši, pride tudi mnogo goriške gospode k tej veselici, katera obljublja mnogo radovanja, kakor ja to navadno v lepem in prijetnem Dornbergu. —

(Slovensko dramatično društvo) v Ljubljani bode letos izdalo 5 zvezkov iger, dve tragediji in dve veselji igri. Naj bi rodoljubi po Sloveniji delali na to, da nabere temu delavnemu slovenskemu društvu več udov. Letnina znaša 2 gld. na leto, za katere dobi vsak ud letne knjige. Pristop se oglašja pri blagajniku, g. K. Žagarju v Ljubljani.

(Priščno zahvalo) z prijateljsko obiskovanje, čč. gg. goriškim slovenskim dijakom, oziroma pripravnikom izreče odbor čitalnice v Mirnem.

(Opera v goriškem gledališču). Kakor se sliši, se bode ti tudi letos v postu v gledališču dve operi predstavljali: „Ruy Blas“ in „La contessa d'Amalfi“. Gospod Mugnone, kapelnik goriške godbe, kateremu se je gledališče za postni čas izročilo, je uže pridobil izvrstno primodono, Lavro Dondini, katera je po vsih gledaliških slavljena bila. 17. februarja se bode v prvo predstavljala opera „Ruy Blas.“

(Maskirana plesa), bodeta v mestnem gledališču: 2. februarja, vstopnina 1 gold. in zadnji dan pusta, vstopnina 1 gold. 20.

(V Ogleju), kder se na vladne stroške uže več let iščejo rimske starine, našli so te dni eno na pol podrti veliko zidališče, ki je moralo biti ali rimsko gledališče, ali pa arena; nekatere kolonade in kapiteli so še prav dobro ohranjeni, kadar bo vsa ta razvalina odkrita, imeli bodo obiskovalci Ogleja saj kaj zanimivejšega zraven lepe basilike.

(Iz Krasa) se nam piše: Denes po noči so neznanzi tatovi v Tomajsko farno cerkev sv. Petra ulomili in iz cerkve vse sveče, neko malo monštranco, ciborium in drugo cerkveno robo odnesli. Škode nij veliko, ker je boljša cerkvena roba vsa v župnikovem stanovanju hranjena bila.

Več kapucinov, ki so bili iz Italjanskega pregnani in so se v St. Petru naselili, iščejo po Krasu, da bi se njim domovinstvo podelilo, česar se pa večidel občine branijo, ker se bojijo, da bi za iste s časoma kake bolnišne stroške plačati mogli.

(Nove povzetnice) za Nemčijo in Švico začnejo s prvim februarjem 1875. Dozdaj so bile povzetnice

samo v notranji Avstriji vpeljane, odslej tedaj se bode denar tudi v te dve državi lahko pošiljal s povzetnicami.

(Porotne sodnje) se bodo sopet začele 9. marca 1875 ob 9 uri zjutraj. Za predsednika je imenovan g. dr. Alojzi Visini, predsednik e. k. tribunala in dvorni svetovalec, in za namestnika gg. Adolf Mozetič šn Josip Zenkovič, tudi svetovalec pri tribunalu goriškemu.

(Zahvala). Vse tri zabave v gledišči za goriške reveže in za uboge dijake, 9., 10. in 17. t. m. so bile nenavadno uspešne, kakor to dokazujejo velike srote, ki so došle ubožnim na korist. K temu uspehu so največ pripomogli p. n. gospodje učitelji godbe in petja, razni diletantje in razna društva, ki so sodelavale vse tri večere v tako blag namenu.

Podpisani odbor izpolnjuje tedaj svojo najlepšo dolžnost, zahvaljuje se vsem p. n. društvom in drugim posameznim sodelalcem, posebej plemeniti gospi baronici Rassauer, vdovi Marinelli, ki je sprožila misel in največ delala za izpeljavo vseh treh zabav, po tem pa tudi slavnemu občinstvu, ki je obilno žrtvalo za zlaščanje nemile osote goriških revežev. Gorica 20. januarja 1875. ODBOR.

STAVCI!!!

Spreten stavec, ki dobro stavi slovensko in italijansko in ki razume tudi druga tiskarska dela, dobi precej stalno službo. — Ponudbo z dokazi zmožnosti in plačnimi pogoji sprejme naše uredništvo. —

Prva Česka Občna

zavarovalna Banka v Pragi
z utemeljino delnice gold.

6,000,000

sprejema zavarovanja, in sicer:

- a) proti škodi po ognju;
- b) na človeško življenje v vseh kombinacijah, mej temi tudi zavarovanja letnih dohodkov in osnove asociacijonov;
- c) proti škodi na srealnem steklu;
- d) proti škodi po toči.

Banka je v stanu, dajati gospodom zavarovancem stanovitne koristnovne poga-je proti nizkemu plačilu.

V večih krajih, kjer Banka še nij zastopana, sprejmejo se zastopniki ali agenti. Ponudbe naj se pošljejo: „Podružnici: Prve Česke občne zavarovalne Banke v Trstu, Via Canal Grande n.ro 13 (Palazzo Genet).

Naznanilo

S tem naznanjamo p. t. občinstvu, da smo Tržaško podružnico banke Slovenije s 1. prosincem t. l. spremenili v glavni zastop omenjenega zavoda in mestu bivšega tajnika g. Broda imenovali glavnega zastopnika gosp.

Miroslava Jož. Segala

prejšnjega uradnika podružnice.

Priporočamo tedaj novega g. glavnega zastopnika, da ga p. t. občinstvo izdatno podpira.

Ravnateljstvo prve občne zavarovalne banke „Slovenije“ v Ljubljani.

Med. in Chir.

D. MARTIN KERSOVANI

magister porodničarstva,

ki se je, iz Gradca prišedši, v Gorici naselil, se p. n. občinstvu priporoča, ter javlja, da bode zdravil na domu vsak dan od 10. do 12 predpoludne. Stanuje: na starem trgu št. 29-tikoma velike cerkve.